Altes capacitats i entorns interactius d'aprenentatge

written by Sara Carbonell | 3 d'April de 2024

Enriquiment curricular de qualitat

L'atenció de qualitat a l'alumnat d'altes capacitats és un dels temes que actualment preocupa professorat i familiars. Molts centres educatius se senten "perduts" davant d'este repte educatiu. Hem viscut canvis legislatius que han fet passos a favor de la inclusió educativa que garantix un dret fonamental reconegut ja a la Declaració de Salamanca (UNESCO, 1994), però sabem que no sempre les lleis educatives van de la mà dels avanços científics i és per això que hem d'estar atents i atentes a les publicacions científiques que ens serviran de guia per a una **educació inclusiva de qualitat**.

Un avanç que s'ha aconseguit a l'**educació especial**, i que no hem de deixar de banda amb este alumnat, és abordar esta atenció sota el **principi dialògic d'igualtat de diferències** per a no tornar a caure en una atenció que es base només en la diferència o només en la igualtat. Este principi garantirà que es tinguen en compte les diferències i necessitats de l'alumnat d'altes capacitats, defensant el

dret a ser tractat i educat en igualtat de condicions amb la resta de companys i companyes.

En esta **revisió sistemàtica sobre les altes capacitats** es van arreplegar les dues perspectives a l'hora d'entendre la idea d'habilitat: (1) és entesa com un bagatge genètic; (2) l'habilitat és modelada per l'entorn durant el creixement. Tenint en compte el potencial que tenen l'aprenentatge i les interaccions que es donen en un centre educatiu per al **desenvolupament cognitiu d'alt nivell**, a continuació recollirem actuacions que ja estan aconseguint dissenyar intervencions educatives avançades en què tot l'alumnat se'n podria beneficiar. Diguem que els enriquiments curriculars els enfocaríem tal com indicava Courtney Cazden (professora emèrita de Harvard), dissenyant programes que siguen "un bon obstacle" i que tinguen en compte les evidències científiques:

1. Programar la **pràctica deliberada d'activitats que impliquen un rendiment superior** en habilitats socials, creativitat, pensament crític. Ja hi ha centres educatius que aposten per programar activitats com els escacs, les tertúlies dialògiques (com les musicals, artístiques o literàries) i els grups interactius en què es programen activitats d'alt nivell en grup que suposen els reptes cognitius i socials necessaris per a seguir avançant cap a la zona de desenvolupament potencial de tot l'alumnat.
2. Omplir els centres educatius amb **la millor cultura, amb qualitat científica, literària, artística i humana**. En alguns centres educatius la frase que li va dir Stanley Cohen a Rita Levi és una font d'inspiració per la seua qualitat humana i científica: «Rita, tu i jo som bons, però junts som meravellosos».
3. Afavorir **entorns segurs en què se somie amb la cerca**

i creació de relacions belles i protectores, un repte il·lusionant i que afavorix la creació de sentit necessària per a augmentar la motivació extrínseca i intrínseca, cosa que pot estar minvada en l'alumnat amb altes capacitats. Implementar model dialògic o club de valents violència zero són dues actuacions d'èxit.

4. **Posar en valor la diversitat com a requisit per a l'èxit social i cognitiu**. Estar a l'aula aprenent amb diversitat de persones és beneficiós per a tots i totes, també per a l'alumnat amb altes capacitats. Haver d'explicar conceptes i procediments a alumnat amb diferents habilitats, també amb dificultats en l'aprenentatge, és una de les millors maneres d'estimular la intel·ligència, ja que implica un tipus de parla (exploratòria) i un tipus de processos cognitius que no es posen en marxa treballant tot sol.

Programar activitats d'alt nivell que potencien les habilitats de l'alumnat d'altes capacitats però també de tot l'alumnat, mitjançant una educació inclusiva de qualitat que pose els esforços en la creació d'entorns interactius d'aprenentatge, és la resposta a la preocupació plantejada a l'inici. Contribuirà també a millorar una altra preocupació, **la motivació d'este alumnat**. A més, com hem pogut comprovar, millorarà alhora el desenvolupament cognitiu i social sense haver de triar entre l'un i l'altre. L'atenció inclusiva de qualitat de l'alumnat amb altes capacitats és possible!

[Imatge: fotografia de L'Escolaica – Cullera]